

Toon Adelaars verhaalt over 'Het Breukel's koor van voorheen'

De voorloper van het kerkkoor in de wijk Breukelen bestond al toen de Heilig Hartkerk in 1901 werd ingezegend. Ook toen heette het herenkoor Sint-Cecilia. Over dit in 1943 opgeheven gezelschap zette Toon Adelaars, zoon van oprichter Lambert Adelaars, in 1963 onderstaande herinneringen op papier.

De vader van Adelaars was een muzikaal man, die op meerdere fronten actief was, onder meer bij Boxtel's Harmonie die – opgericht in 1908 – het café van Adelaars (thans De Adelaar) als eerste repetitielokaal koos. Adelaars junior zong zelf mee in het Heilig Hartkoor en maakte bovendien in 1943 de vernieuwing mee. Hij besluit zijn verhaal met de woorden 'Wil mij wel excuseren omtrent de trant van het schrift, daar ik geen Godfried Bomans ben'.

HET BREUKEL'S KOOR VAN VOORHEEN

'Toen kapelaan Eras uit Boekel in 1899 benoemd werd tot bouwpastoor van de H. Hartparochie, had hij behalve koster A. Pennings (welke hij uit Boekel had meegebracht) ook misdienaars en een kerkkoor nodig voor zijn nieuwe kerk. Voor het oprichten van dit koor belastte Pastoor Eras mijn vader, L. Adelaars, die behalve directeur (lees: dirigent – red.) van Van Oerle's Liedertafel tevens onderdirecteur van Van Oerle's Fanfarecorps was.

Alzo werd begonnen met 12 leden ongeveer, welke ik alle nog goed heb gekend. Janus Biemans (de vader van de tegenwoordige exploitant der bioscoop) werd verzocht het harmonium te bespelen. Het repetitielokaal, nog verlicht met petroleum, was café De Bult. U kunt begrijpen dat er van de eerste directeur veel geduld werd gevraagd om er bij de ongeschoolde leden de Gregoriaanse en meerstemmige muziek in te pompen. Toch hebben deze leden na enige tijd het gepresteerd om o.a. de mis van Cuijpers, Alph. Vrancken en de 3-stemmige mis van Perosi uit te voeren. Als intermezzo: door een der leden werd er na het offertorium de snuifdoos gepresenteerd. Doch deze rare gewoonte is langzamerhand verdwenen.'

'GESJOT'

'Allengs werd dit koor versterkt met enkele nieuwe heren. Zelfs werd (rond 1907) een knapenkoor, eerst onder leiding van A. Biemans, later onder Sjefke v.d. Meijden, die toen benoemd was als organist. Ik kan me nog goed herinneren, dat na de repetitie werd gesjot (gevoetbald) onder de elektrische booglampen (met koolspitsen) met geïmproviseerde ballen, van papier gemaakt en met touw omvlochten, bij gebrek aan gummi of lederen ballen. Dit jongenskoor repeteerde meestal in de nieuw gebouwde Angelaschool.

Na het overlijden van mijn vader in 1909 werd het hoofd der school in de Mijlstraat, de heer H. van Griensven belast met de leiding van het koor. Deze heeft de directeursstok niet lang gebruikt, daar hij kort daarop werd benoemd tot hoofd der school op de Burgakker. Zijn plaats

werd daarop ingenomen door de heer L. van Oerle, die destijds onderwijzer was aan de school in de Mijlstraat. Onder zijn bekwame leiding en met medewerking van enkele goed geschoolde zangers werden verschillende nieuwe missen en cantates in studie genomen; destijds werden er vele missen met solo uitgevoerd. Op werkdagen waren de eerste H. Missen met zang.'

BAKKER MET HOUTEN VELGEN

'Meestal was er de organist Jos v.d. Meijden alleen, of bijgestaan door een zanger. Deze organist kwam nog met de fiets, die voorzien was van houten velgen en houten gele spatborden, 's morgens al vroeg van de Rechterstraat (waar hij een bakkerij had) naar de Breukelse kerk om het harmonium te bespelen, vaak nog met het deeg aan zijn handen. Dit harmonium bezat een pomp, welke ervoor moest dienen om lucht in de windbalk te blazen. Deze pomp werd bediend door een der zangers. Als het pijltje omlaag was moest er weer gauw bijgepompt worden. Zelf heb ik dit ook meermalen moeten doen.

Daar de bakker-organist al vroeg op moest om brood te bakken (toen nog handenarbeid) en waarschijnlijk door vermoeidheid, kwam het nogal eens voor dat hij na het Benedictus met zijn handen in de mouwen zat te mijmeren en in slaap viel om bij het Pater Noster plotseling weer wakker te worden. Meerdere malen moest hij brood meebrengen, dat hij

● De oudste groepsfoto waarop het kerkkoor Sint-Cecilia te zien is, dateert uit het begin van de twintigste eeuw.

dan tussen de missen bij zijn broer in de Kloosterstraat (thans Baroniestraat – red.) opat.'

BOETESTELSEL

'Er waren toen bijna dagelijks gezongen missen om 7 uur en dikwijls nog om 8 uur, 9 uur of half 10, 10 uur of half 11 voor begrafenissen of huwelijken. Jarenlang werden deze missen gezongen op zangbeurten. Elke week werden 4 of 5 leden aangewezen deze beurten te vervullen, waarvoor een lijst op het koor werd opgehangen.

Ook was er een boetestelsel. De leden werden op boete verplicht de beurten na te komen. Tevens werd een presentielijst bijgehouden. De leden, die de beurt niet hadden en toch aanwezig waren, ontvingen presentiegeld, dat per 3 maanden werd afgerekend. Afwezigheid in de missen van 9 uur en later werd beboet met 30 cent. Zo is het voorgekomen, dat ik alleen de gezongen mis van 7 uur kon bijwonen, doch voor de missen die op een later tijdstip werden gezongen 7 boetes van 30 cent of f 2,10 per weekbeurt moest betalen. Deze boete liep voor sommige leden soms op tot f 13,- per 3 maanden, voor toen een heel bedrag. Donderdagavond was het repetitie. Het was soms kostelijk om te zien hoe enkele leden moesten hollen om de slag van 8 uur te halen, want boven op de trap stond de penningmeester al klaar om de laatkomers te noteren.

In deze dertiger jaren is ook een orgelfonds gesticht voor het aanschaffen van een nieuw orgel, dat later is uitgebreid met een rugpositief. Vele onzer leden zullen nog gaarne gedenken de goede kameraad en kundige organist Jan v.d. Zanden, die op zo jeugdige leeftijd plotseling uit ons midden werd gerukt.'

HERVORMING

'In het begin der veertiger jaren werd besloten de leden van het koor een cursus te geven in Gregoriaans. In tegenwoordigheid van Pastoor Broekman en Kapelaan J. v.d. Rijdt werd vergaderd. De spreekbeurt werd verzorgd door de Eerw. Pater Gilbertus Lohuys. De meeste leden bedankten toen voor het koorlidmaatschap. Enkele leden bezochten nog enkele malen de cursus, die werd gegeven door de heer Van Vlijmen in een lokaal der R.K. Landbouwschool; geleidelijk verdwenen bijna alle leden.

Een drietal leden bleef het koor trouw. Nieuwe leden werden aangezocht en meldden zich. Wederom werd een cursus gegeven in de Angelaschool onder leiding van Rob Gevers. Toen de heer L. v. Oerle als directeur aftrad, werd zijn plaats ingenomen door de heer J. Timmermans, die later werd benoemd tot directeur-organist te Hoorn. Hij werd opgevolgd door de heer Frans Moonen. Toen ook deze laatste een andere werkkring werd aangeboden, werd zijn plaats met groot succes ingenomen door directeur-organist Cor Suys, die werd bijgestaan door ir. P. v.d. Bremer als organist. Deze nieuwe directeur Cor Suys werd tevens directeur van de nieuw opgerichte R.K. Volksmuziekschool. (...)